

Χρήστος Ζυγομαλάς: Η Μπαλάντα της Πλατείας

Τάκης Άκος

Με αφορμή την έκδοση του βιβλίου «Η μπαλάντα της πλατείας» (εκδόσεις Comicon-shop) από τον Χρήστο Ζυγομαλά (ΧΖ) και την «επίσημη πρώτη» παρουσίασή του στον ΕΚΧ Nosotros, την Τετάρτη 17 Ιανουαρίου 2018, κάποιες σκέψεις στο παρόν, αντίλαλοι ενός όχι τόσο μακρινού παρελθόντος.

Η πλατεία (μια είναι) των Εξαρχείων. Όπως ήταν, κι όχι όπως την αντικρίζουμε τώρα. «Το κέντρο του κόσμου» για τους παλιούς, τα ύστερά του, για τη συντηρητικούρα...

Και οι εναπομείναντες, λίγοι, όπως ο ΧΖ, οι λοιποί χάθηκαν στον αμείλικτο χρόνο. Όχι, το βιβλίο δεν πρέπει να ειπωθεί νοσταλγικά. Ποτέ δεν υπήρξαν «Άγιοι» στα Εξάρχεια. Ρεμάλια με την τρέλα των Provos –σε βαλκανική εκδοχή– υπήρχαν και αλώνιζαν λάθρα βιών, άλλοι πιο πολιτικοποιημένοι, άλλοι άγριοι φρηκο-ηδονιστές και οι υπόλοιποι απλά «τουρίστες». Σε παραγωγή του συγγραφέα, μια “ταινία” που στα καρέ της ξετυλίγονται στιγμές ενός μικρόκοσμου που μέσα στην υπερβολή του, «θέλει να μπουκάρει στην ιστορία και να τα κάνει όλα λίμπα».

Η αξία του βιβλίου έγκειται στη προσπάθεια να διασώσει ένα σημαντικό κομμάτι μνήμης κόντρα στη λήθη. Να διασώσουμε ό,τι μπορούμε ακόμα, από τα Εξάρχεια του στυλ και του φολκλόρ και όσων δεν θα μπουκάρουν ποτέ στους εναλλακτικούς τουριστικούς οδηγούς της πόλης...

«Πέρασαν πολλά όμορφα παιδιά / που πολλά χάθηκαν στα σκοτάδια / ποιός τα θυμάται τώρα αυτά;»... Ο ΧΖ είναι ο πρώτος χρονικά περιπλανώμενος τροβαδούρος των Εξαρχείων από το 1976 και δυστυχώς ο μόνος επιζών από τη γενιά του... Ο Νικόλας Άσιμος κατεβαίνει από θεσ/νική αργότερα. Έτερος αλλά πιο αθέατος, ο

Ικαριώτης αριστερός Περικλής Χαρβάς, κινείται στις παρυφές του χώρου. Υπήρχαν και άλλοι, όπως οι πρόσφατα εκλιπόντες Γιώργος Γαβαλάς, Άγγελος Σκορδίλης κ.α. Δεν συγκαταλέγονται εδώ όσοι έπαιζαν σε ροκ γκρουπ της εποχής. Μιλάμε για μοναδικούς ή μοναχικούς που πλασάρουν τις περσόνες τους κι όχι μέλη συγκροτημάτων.

Στο βιβλίο υπάρχει διάχυτη η καταγραφή του λεγόμενου «πανηγυριού» της πλατείας και των Εξαρχείων εν γένει. Όλα μοιάζουν να ξεκινούν από το «Χταπόδι» του Τέο Ρόμβου. Από αυτό το ορμητήριο ελευθεριακής νησίδας, έστω και βραχύβιας, ξεπήδησε ο ανθός του αθηναϊκού underground που «εξεέθρεψε» στους κόλπους της όλα εκείνα τα ανήσυχα πλάσματα. Μαζί με άλλες εμβληματικές προσωπικότητες του «χώρου», κυρίως με σημαντικές εκδοτικές απόπειρες, έβαλαν τα θεμέλια της ανάπτυξης του εγχώριου αναρχικού κινήματος.

Ο ΧΖ παραθέτει πρόσωπα και πράγματα –συχνά με γλαφυρό τρόπο– πάντα όμως με σεβασμό στη μνήμη αλλά και στην αποκατάστασή τους, τώρα πλέον που η σκόνη έχει κατακαθίσει για τα καλά. Εδώ, φαίνονται ξεκάθαρα οι σκληρές αντιπαραθέσεις μεταξύ των «φυλών» όχι για την κατάκτηση της πλατείας και των πέριξ χώρων, αλλά για ένα “χαζό καβούκι” – αυτά συμβαίνουν και στις καλύτερες οικογένειες. Άλλωστε, αυτή η γενιά έδωσε, λίγο μετά, τη σκυτάλη σε άλλους τρελούς και ευτυχισμένους, που τα έβαλαν με το θηρίο της κρατικής καταστολής με ό,τι συνεπαγόταν αυτό.

Ο ΧΖ ακροβατούσε πολλές φορές επικινδύνως ανάμεσα στην επίκληση της μούσας του και στους έμπρακτους αγωνιστές που έβαζαν το κεφάλι τους στον ντορβά και που εύλογα μισούσαν την για αυτούς περιρρέουσα ατμόσφαιρα. Αλλά και μέσα στον πυρήνα του πανηγυριού γινόταν το «μάλε-βράσε». Τα αλληλοφαγώματα του ΧΖ με τον άσπονδο εταίρο Ν. Άσιμο από το '77, στις μέρες της σύμπραξης τους στη θρυλική **Exarchia Square Band**. Αποκορύφωμα, το συμβάν **ΚΡΩΚ**, η απόλυτη σουρεάλ απεικόνιση/σύγκρουση –όλοι εναντίον όλων– με αφορμή μια συναυλία του ίδιου του ΧΖ (υπάρχει σαν ηχητικό ντοκουμέντο από τον ίδιο, καλό θα ήταν να αναρτηθεί ξανά). Αλλά και η μετέπειτα εμπλοκή του ΧΖ σε

αχαρτογράφητα νερά των πρωτο-πανκ κύκλων, με κίνδυνο τη σωματική του ακεραιότητα.

Όλα αυτά κάτω από το αμυδρό φως μιας πολιτείας που όλα τα ισοπεδώνει, τα αφομοιώνει, τα σκοτώνει. Εκεί που δεν μπορείς μια στιγμή για να τη βρεις, κι αν το καταφέρεις ...σου στέλνουν το 100. Και άντε πάλι στην αναζήτηση κι οδύνη στην παγωμένη επιφάνεια που ζεις. Με κάτι τέτοια, παίρνεις τους δρόμους. Εντός και εκτός συνόρων. Αναζητώντας αγάπη και λύτρωση. Πολλοί δεν τα κατάφεραν. Χάθηκαν σε ουσίες και γκουρού. Στο βιβλίο καταγράφονται πρόσωπα, χώροι, τόποι που σύνδεσαν γεγονότα, με προσωπική μαρτυρία μια εποχής ασκιαγράφητης. Δεν υπάρχουν άλλα τέτοια πονήματα που να εστιάζουν στο επίκεντρο που είναι η πλατεία με τους ομόκεντρους της κύκλους. Αναφέρω πρόχειρα, του Τ. Ρόμβου «Δύο φεγγάρια στην πλατεία» ή τις ποιητικές συλλογές της Κατερίνας Γώγου και πολλών άλλων.

Κι αυτό είναι η αξία του βιβλίου αυτού. Κάποιοι μπορούν να δουν τον εαυτό τους μέσα από τις σελίδες του, άλλοι νεότεροι ίσως να πάρουν μια γεύση για το τι γινόταν τότε. Η αφήγηση του ΧΖ, όσο υποκειμενική και να είναι, αφήνει ένα θετικό πρόσημο. Οι προθέσεις του συγγραφέα είναι άδολες και αγνές. Όπως και τα τραγούδια του, που δεν έχουν βρει ακόμα τη θέση που τους αξίζει. Ανακαλύψτε τον, λοιπόν.

*Με πλάγια στο κείμενο, στιχάκια από τραγούδια του ΧΖ.